

Dėl agronimų darybos

Ilona Sideravičiūtė-Mickienė

Anotacija. Šiame straipsnyje aptariami vieno rajono – Telšių – vienos klasės toponimai¹. Tai pirmasis tokio pobūdžio darbas lietuvių onomastikoje. Tokie tyrinėjimai parodo mikroregiono toponimų darybos specifiką bei aptariamai toponimų klasei būdingus darybos ypatumus: įvairių vietovardžių klasių darybos būdus bei tipus. Tyrimo tikslas – išskirti ir darybiškai nagrinėjami Telšių rajono vienos toponimų subklasės – agronimų darybą ir nustatyti produktyviausius jų darybos tipus. Tyrimo metodai – deskriptyvinis, lyginamasis, statistinis. Straipsnio objektas – agronimai, surinkti iš gyvosios kalbos Telšių rajone 1985-1987 m. Vilniaus universiteto Kauno humanitarinio fakulteto organizuotų ekspedicijų metu. Telšių rajono agronimų analizė remtąsi 2218 pavyzdžiais, kurie saugomi Lietuvių kalbos instituto Vardyno skyriaus kartotekoje. Rajono agronimai analizuojami pritaikius A. Vanago pateiktą gramatinę-struktūrinę klasifikaciją.

Kadangi toponimų rinkimo darbas dabar iš esmės baigtas, todėl buvo galima imtis atskirų toponimų klasių (subklasių) tyrinėjimo. Lietuvos toponimikos specialistai tiria atskirų toponimų klasių specifiką, darybos ypatumus. Išsamiausiai A. Vanago darbuose aptarti lietuvių hidronimai: pateikta struktūrinė-gramatinė jų klasifikacija, daryba, kilmė, semantika (Vanagas 1970; 1981). Ši hidronimų darybos schema taikoma tiriant ir kitų vietovardžių klasių darybą – oronimus, priesaginius helonimus ir priesaginius oikonimus (Vanagas 1973, pp. 209-219; Bilkis 1998; Razmukaitė 1998).

Toponimų klasę sudarančios smulkesnės subklasės, įvardija labai įvairius objektus. Išskiriamos hidronimų, oikonimų, helonimų, oronimų, drimonimų, hodonimų subklasės.

Tačiau ne visas smulkiųjų toponimų klases lietuvių toponimikoje galima tiksliai ir aiškiai įvardyti. Tiriant Telšių rajono toponimus – skirstant juos į atskiras klases (subklases) bei aptariant jų darybą – paaiškėjo, kad neturime termino, kuriuo būtų galima apibūdinti pievų, laukų, dirvų, ganyklų, žemės plotų ir kitus vardus. Tokio termino reikalingumas neabejotinas: daugelis toponimų klasių jau turi sukurtus savus terminus, gerai derančius prie visos toponimikos terminų sistemos. Pirmiausia buvo prisimintas Joniko (Jonikas 1990, p.: 563) pasiūlytas terminas žemėvardis, nes pievų, dirvų ir kiti vardai iš dalies nurodo tam tikrus žemių vardus. Tačiau pasirodė, kad lietuvių toponimikoje jau prigiję tarptautiniai atskirų vietovardžių klasių pavadinimai, nors lygiagrečiai lyg ir egzistuoja lietuviški, bet lingvistiniuose darbuose jie vartojami gerokai rečiau. Todėl visiems dirvų, ganyklų, laukų, pievų, žemių vardams apibūdinti labiau tinkamas tarptautinis terminas agronimas, vartojamas rusų lingvistinėje literatūroje. Pirmoji žodžio dalis (gr. *agros* „laukas, dirva“) rodo sąsają su dirbama žeme, žemdirbyste arba agronomija (TŽŽ, 1985: 15) ir yra lietuvių kalboje įprasta. Antra vertus, terminas gražiai pritampa prie kitų smulkiųjų toponimų klasių įvardijimų. Jis sudarytas taip pat kaip ir kiti analogiški terminai – iš graikiškos kilmės pirmojo sando, nurodančio įvardijamąjį objektą, ir antrojo sando – onoma „vardas“ (plg. Bilkis 1998, p. 10). Agronimai – tai

žemės plotų, laukų, arimų vardai (Podolskaja 1978, p. 20). Šiek tiek praplečiant pateiktą apibrėžimą, agronimais būtų laikytini visi ūkinės paskirties ar šiaip kokių žemės plotų vardai: laukų, pievų, ganyklų, dirvų, arimų, durpynų ir panašūs. Be to, agronimų klasei priskiriami ir minimų objektų dalių vardai. Šiai klasei taip pat priklausytų įvairiais reljefo ypatumais pasižyminčių objektų ar jų dalių onimai: slėnių, daubų, duobių, skardžių, lomų ir panašių vietų vardai. Agronimas galėtų papildyti besiformuojančią lietuvių toponimikos sistemą, ir apimti vieną iš didžiausių smulkiųjų vietovardžių klasių. Nors terminų įvairavimo bet kurios srities moksliniuose tyrinėjimuose siūloma vengti, tačiau, manyčiau, kad agronimo sinonimu galėtų likti lietuviškasis žemėvardis.

Vieno mikroregiono visų tipų toponimų aprašas – pirmasis tokio pobūdžio darbas lietuvių onomastikoje, kuris išryškino Telšių rajonui būdingus darybos bei semantikos ypatumus. Tai pirmasis tokio pobūdžio darbas lietuvių onomastikoje. Tokio pobūdžio tyrinėjimas parodo mikroregiono toponimų darybos specifiką bei atskiroms jų klasėms būdingus darybos ypatumus: įvairių vietovardžių klasių darybos būdus ir tipus.

Šio straipsnio tikslas – aptarti Telšių rajono vienos toponimų subklasės – agronimų – darybą ir nustatyti produktyviausius jų darybos tipus. Ši vietovardžių klasė visiškai netyrinėta. Statistiškai išanalizavus tik vieno nedidelio Lietuvos regiono – Telšių rajono – toponimus, pastebėta, kad agronimai išsiskiria savo gausa. Jie sudaro ~36% visų rajono toponimų. Tad manytina, kad Lietuvoje ši vietovardžių klasė taip pat išsiskirs savo gausa, todėl ateityje turėtų susilaukti tyrinėtojų dėmesio. Vieno mikroregiono agronimų aprašas ir jo rezultatai išryškina būdingus agronimų darybos bei semantikos ypatumus, kurie gali būti būdingi visiems šios klasės toponimams.

Straipsnio objektas – Telšių rajono agronimai, surinkti iš gyvosios kalbos: 1985-1987 m. Vilniaus universiteto Kauno humanitarinio fakulteto organizuotų kalbinių ekspedicijų metu.

Nagrinėjant rajone užrašytus agronimus taikomi deskriptyvinis, statistinis ir lyginamasis metodai.

¹Toponimai yra bet kurios gamtinės ar dirbtinės žemės paviršiaus vietos ar kitokio geografinio objekto tikrinis vardas (Gaivenis, Keinys 1990, p. 235).

Šiame straipsnyje norima Telšių rajono agronomus išanalizuoti darybiškai. Analizė remtusi 2218 žinomais pavyzdžiais, kurie surinkti iš gyvosios kalbos ir saugomi Lietuvių kalbos instituto Vardyno skyriaus kartotekoje.

Visi Telšių rajono agronomai, pritaikius A. Vanago struktūrinę-gramatinę hidronimų klasifikaciją, pirmiausia skirstomi į pirminius ir antrinius. Pirminių agronomų rajone užrašyta 6 kartus mažiau negu antrinių. Be to pagal kalbos dalį, iš kurios jie yra kilę, pirminiai agronomai detaliau skirstomi į daiktavardinius (iš bendrinių ir tikrinių žodžių) ir būdvardinius. Daugiausia užrašyta pirminių daiktavardinių agronomų, kurie pasidaromi iš tokių semantinių grupių žodžių:

1. Iš augalų pavadinimų: *Apynójas pv.* < *apynójas* „apynio stiebas, virkščiai“; *Barškūtė pv.* < *barškūtė* „bervidinių šeimos augalas, žvangutis“ — iš viso 7.
2. Iš gyvūno pavadinimo rajone užrašytas tik vienas agronomas: *Kurtinỹs pv.* < *kurtinỹs*.
3. Iš fiziografinių terminų: *Aĩkas pv.* < *aĩkas* „medžiais apaugęs kalnelis“; *Daubà pv.*, *Daũbos pv.* < *daubà*; *Vĩngis pv.* < *vĩngis* — iš viso 53.
4. Iš vietos reikšmę turinčių žodžių agronomai pasidaromi:
 - 4.1. Iš augalų augimo vietos pavadinimų: *Apynòtas pv.*, *Apynòtis pv.* < *apynòtas*, *apynòtis* „apynių daržas, apynynas“; *Raskilỹnė pv.* (2x) < *raskilỹnė* „vieta, kur auga raskilės (erškėtinių šeimos pievos žolė)“; *Vikšvĩnai pv.* — plg. *vikšvĩnas* „viksvų priaugusi vieta, viksvų pieva“ — 39.
 - 4.2. Iš įvairių kitokių vietų pavadinimų: *Akmenỹnė dr.* < *akmenỹnė* „vieta kur daug akmenų“; *Išdagas gn.* < *išdagas* „išdegusi miško, durpyno vieta“; *Rėžiai pv.* < *rėžis* „žemės miško ruožas“; *Skĩnimai gn.* (2x) < *skĩnimas* „išskinta, iškirsta miško vieta“; *Sòdas pv.* < *sòdas* — 78.
 - 4.3. Iš gyvų būtybių buvimo vietos pavadinimų: *Lapyñas vt.* < *lapýnas* „vieta, kur daug lapių“; *Pempýnai pv.* (3x) < *pempýnas* „vieta, kur pempės peri; prasta, kemsuota, balota pieva“ — 4.
5. Iš įvairių socialinės aplinkos daiktų ir reiškinių pavadinimų: *Aradròmas pv.*, *Aledròmas vt.* (2x) < *aerodròmas* „vieta, įtaisyta lėktuvams kilti, tūpti ir stovėti“; *Apidémė pv.* (2x) < *apidémė* „sodžiaus bendras žemės sklypas tarp dviejų sodybų“; *Aplĩrokas mšl.*, *pv.* (2x) < *aplĩrokas* „aptvaras prie namų gyvuliams ganyti“; *Tranšėja dr.* < *tranšėja* „iškastas griovys ar šiaip koks specialus kasins“ — 44.
6. Iš įvairių daiktų pavadinimų pagal tam tikrą panašumą (metaforiniai): *Ylà d. ž.* < *ylà* „įrankis skylutei pradurti“; *Keĩgės pv.* (2x) < *keĩgė* „geležinis ar metalinis kablys“; *Vargònai pv.* < *vargònai* „dumplėmis pučiamas klavišinis muzikos instrumentas“ — 14.
7. Iš įvairių abstrakčios ir konkrečios reikšmės daiktavardžių: *Bòbelis pv.* < *bòbelis* (lenk. *bobył*) „trobelninkas, kampininkas“; *Peklà pv.* (2x) < *peklà* — 17.
8. Iš asmenardžio pasidarytas tik vienas pirminis daiktavardinis agronomas: *Demėnis pv.* < *Demėnis*.

9. Iš oikonimų: *Balandinė vt.* < *Balandinė sd.*; *Kolỹtgalis pv.* < *Kolỹtgalis k. d.*; *Lāpurviai pv.* < *Lāpurviai k.*; *Viĩkiškė pv.* < *Viĩkiškė k. d.* — 21.

10. Iš hidronimų: *Babrūtė pv.* < *Babrūtė up.*; *Krišėnė pv.* < *Krišėnė up.*; *Pavėrksmė kr.* < *Pavėrksmė up.*; *Spĩginas gn.* < *Spĩginas up.*; *Žiòginis pv.* < *Žiòginis up.* — 23.

11. Perkeltinės reikšmės agronomai pasidaromi iš šalių vardų: *Kazakstānas pv.* < *Kazachstānas*; *Palestinà pv.* < *Palestinà* — 7.

Telšių rajone užrašyti būdvardiniai agronomai pasidaryti iš:

1. Įvardžiuotinių būdvardžių: *Apvaliòji pv.* < *apvaliòji*; *Raudònosios pv.* < *raudonòji*; *Šlapiòji gn.* < *šlapiàsis*, -iòji — iš viso 6.
2. Iš sudaiktavardėjusių paprastųjų būdvardžių: *Išimtinė pv.* < *išimtinė* „išskirtinis, ypatingas“; *Siaurũkai ln.* < *siaurũkas* „mažas, menkas“, dar plg. avd. *Siaurũkas*; *Tarybinė d. ž.* < *tarybinis*, -ė — 5.

Iš 320 rajone rastų agronomų pirminiai dažniausiai pasidaromi iš vietos reikšmę turinčių žodžių ir fiziografinių terminų.

Antrinių agronomų rasta daug daugiau. Iš jų 257 vediniai, 62 dūriniai ir 1576 sudėtiniai agronomai.

Rajone užrašytas 21 galūnių vedinys, sudarytas su galūnėmis -ė (Derkiĩt-ės drp.: avd. Derkiĩtis; Geĩž-ė drp.: Geĩžis ež., Šveĩtvalk-ė pv.: Šveĩtvalkis k.), -is (Bòk-is pv.: avd. Bòkas; Pāpelė-is pv.: pāpelčius „pelenų dirva“), -ys (Žaliòn-ys pv.: Žaliònė k.) iš bendrinių ir tikrinių daiktavardžių, veiksmazodžių, būdvardžių.

Gausią vedinių grupę sudaro priesagų vediniai. Jų rasta 216. Jie susidaromi su įvairiomis (36) priesagomis: -aitė (Tran-aitė pv. — plg. trānas „bičių patinas“, antra vertus, šis vardas gali būti kilęs iš kito bendrakamienio vietovardžio su šaknimi *tran-); -alė (Kũdr-ālė dr., pv.: kũdra; Pjaun-ālis drp.: pjaũnis); -alis (Šĩl-ālis rž.: šilas); -atas (Liep-atas pv.: liepa); -aunė (Šĩl-aũnė mšl.: šilas); -(i)ava (Lukoš-iavà pv.: avd. Lukòšius); -avas (Jokũb-āvas ž. p.: avd. Jokũbas); -egės (Kun-ėgės gn.: kũnė „klampis bala, liũnas“); -elė (Pirt-ėlė pv.: pirtis; Sod-ėlė pv.: sòdas, sodà); -eliai (Kap-ėliai pv.: kapaĩ, Rũsėliai l.: rũsýs); -elė (Muzik-ėlė pv.: mũzika; Pušyn-ėlis pv.: pušýnas); -ėjas (Kermoš-ėjas pv. — plg. kermušė „laukinis česnakas“); -ėnai (Dobil-ėnai pv.: dóbilas); -iena (Žard-iena l.: žardis „aptverta vieta gyvuliams“); -ija (Parũd-ijà pv.: parũdė „vieta prie rũdymo, paversmis“); -ijos (Tārp-ijos pv.: tārpai, tārpas „ertmė, erdvė skirianti daiktus ar jų dalis“); -ilas (Ožk-ilas pv.: ožkà); -ikė (Daub-ikė pv.: daubà; Degsn-ikė pv.: dẽgsnė „išdegusi vieta, degimas“); -ikas (Kuĩn-ikas pv.: kuĩnas „kojos pėdos užpakalinė dalis“); -imas (Tròt-imas pv. — plg. Tròtupis up., dar plg. trotinti „pamėgdžioti, erzinti“); -inė (Jašinsk-inė drp.: avd. Jašinskas; Kėkšt-inė pv.: kėkštas; Perkas-inė pv.: pėrkasa „kasamas žemės ruožas“); -inis (Vinc-inis ž. p.: Viĩncas); -ininkas (Vỹšn-ininkas ar. ž., lk.: vyšnià); -iskė (Bān-iskė pv., ž. p.: Banýs; Mòl-iskė pv.: mòlis); -iskis (Kòzer-iskis pv.: *Kòzeris, plg. Kòziras, Kòzas); -ynė (Žvej-ýnė drp.: žvejýs); -ynas (Navick-ýnas pv.: avd. Navickas; Spũrgan-ynas mšl.: spũrgana žem. „pumpuras“); -ka (Mātieš-ka vt. ež. greičiausiai kilęs iš asmenvardžio *Matieša, plg. Matieka, Matiekus); -nos (Debės-nos pv. — plg. debesis, debesynė (Bũga 1961, p. 794)); -učiai (Gaud-ũčiai pv.: Gaudũtis); -(i)ukas

(Aklyn-ūkas gn.: aklýnas, plg. aklýs „jautinė sparva“; Goj-ūkas mšl. (2x): gōjus); *-(i)ukai* (Kap-ūakai pv.: kapaĩ; Pušýn-ūakai drp.: pušýnas); *-ulė* (Duob-ulė gn.: duobė); *-ulis* (Duob-ulis l., ž. p.: duobė); *-ūtė* (Pelk-ūtė pv.: pėlkė); *-utės* (Gaud-ūtės pv.: gaūsti, gaūdžia, gaūdė).

Ne visos priesagos yra vienodai produktyvios. Agronimų daryboje vyrauja posesyvinės reikšmės priesagų *-in-* (61), *-isk-* (60) vediniai. Šių priesagų vediniai sudaro 56% visų priesagų derivatų.

Agronimai priesagų vediniai sudaromi iš įvairių semantinių grupių žodžių. Dažniausiai jie pasidaromi iš asmenvardžių (76), ir paprastai turi posesyvinę darybos reikšmę; įvairių socialinės aplinkos daiktų ir reiškinių pavadinimų (26), gyvūnų pavadinimų (19), fiziografinių terminų (17), įvairių konkrečios ir abstrakčios reikšmės daiktavardžių (17), įvairių vietų pavadinimų (15), augalų pavadinimų (10). Kitos semantinės grupės yra mažesnės, keleto agronimų darybos pamatas nėra aiškus.

Priešdėliniai agronimai, užrašyti Telšių rajone, sudaryti su priešdėliais *pa-* (Pa-raudikė kr.: Raudikė mš.; Pārēzis ar. ž.: rēzis; Pā-varlēs pv.: varlē – iš viso 16), *už-* (Ūž-kapiai pv.: kapaĩ; Užgreīnupē pv.: Greīnupis up. – 4). Priešdėlių vediniai pasidaromi iš kelių semantinių grupių žodžių: toponimų (9), fiziografinių terminų (5), įvairių vietų pavadinimų (5), gyvūno pavadinimo (1).

Agronimų dūrinių užrašyta 62. Dauguma dūrinių yra atsiradę iš sudėtinių kilmininkinių vietovardžių.

Dūriniai skirstomi į grupes pagal kalbos dalis, kurios eina dūrinio komponentais: dūriniai iš dviejų daiktavardžių (Veln-ā-daubē db.: vélñas, daubā – iš viso 35), dūriniai iš būdvardžio ir daiktavardžio (Júod-salē pv.: juodā, salā; Bjaur-ā-pelkē drp.: bjaurī, pėlkē – 17), dūriniai iš daiktavardžio ir veiksmazodžio (Bāmb-a-traukis pv.: bāmba „pasipūtimas, bumbulas; toks storas, kreivas medis (kiauru viduriu)“ – 2), dūriniai iš veiksmazodžio ir daiktavardžio (Māks-prūdis pv.: maksēti, māksi „linksčioti, kinkuoti“, prūdas „tvenkinys“ – 3), dūriniai iš skaitvardžio ir daiktavardžio (Dvi-šakē krm., pv.: dvi, šakā – 2), dūriniai iš prielinksnio ir daiktavardžio (Tarp-beržynas vt.: tarp, beržýnas; Virš-apluokis d. ž.: virš, apluokas „kluonas, žardis“ – 3).

Daugiausia Telšių rajone užrašyta sudėtinių agronimų (1576). Iš jų 1546 yra kilmininkiniai bei 30 kvalifikacinių ir 3 prielinksniniai agronimai. Kilmininkiniai agronimai skirstomi į topografinius ir metaforinius. Daug dažniau susidaromi sudėtiniai kilmininkiniai topografiniai agronimai, kurie remiantis Savukyno klasifikacija (žr. Savukynas 1963, p. 237) skirstomi į:

1. Toponiminius, kurių pirmuoju dėmeniu eina gyvenamosios vietos pavadinimo ar kito vietovardžio kilmininkas, o antruoju – objekto pavadinimo vardininkas (Babrūngo pieva: Babrūngas up.; Badmakių pievos: Badmakiāi k.). Toponiminių kilmininkinių agronimų rajone rasta 378.
2. Antroponiminius, kurių pirmuoju komponentu eina asmenvardis – vardas, pavardė, pravardė, rasta 1050: Aleksandrāičio pieva: Aleksandrāitis; Burbienės lankā: Burbienė; Kerpāuskio pievos: Kerpāuskis; Liūdo pieva: Liūdas; Ōnės lankā: Ōnė.

3. Apeliatyvinius, kurių pirmuoju komponentu eina kelių semantinių grupių žodžiai, einantys agronimo kilmininku: augalų pavadinimai (Juodalksnýno ganyklā: juodalksnýnas; Pāžuolių pievos: pāžuolis „skylėtbudžių šeimos grybas, augantis po ąžuolais“; Pušikės dirvo-niukas: pušikė – iš viso 6); gyvūnų pavadinimai (Gėrvės dirvā: gėrvė; Lāpių dirvonas: lāpē – 11); fiziografiniai terminai (Daubės pieva: daubā – 9); įvairių vietų pavadinimai (Kelmýnės lankā: kelmýnė; Ūžkalnio pievos: užkalnis; Žvýrduobių lankā: žvýrduobės – 20); įvairūs konkrečios ir abstrakčios reikšmės daiktavardžiai (Māro lankā: māras – 10); įvairūs socialinės aplinkos daiktų ar reiškinių pavadinimai (Fėrmos lankā: fėrma; Plýtų pieva: plýtos – 20); įvairūs daiktų pavadinimai pagal tam tikrą panašumą (metaforiniai) (Kāklo pievos: kāklas; Šlúotos pievos: šlúota; Vargōnų lankā: vargōnai – 3); asmenų pavadinimai (Beglecōvo pieva: beglecōvas „bėglis“; Moterāitės lankā: moterāitė – 29). Sudėtinių kilmininkinių agronimų, kurių pirmasis komponentas yra apeliatyvas Telšių rajone užrašyta 108.

Telšių rajone aptikta ir 10 metaforinių agronimų. Metaforiniai kilmininkiniai agronimai sudaromi iš perkeltine reikšme vartojamo kokio nors žodžio vardininko (antrasis komponentas) ir nederinamojo pažyminio (pirmasis komponentas) (plg. Savukynas 1963, p. 237), pvz. Zuikio Uodegā pv.: zuikis.

Kvalifikaciniai agronimai sudaryti iš dviejų žodžių vardininko linksnio. Tokių agronimų rasta 30.

Pagal pirmąjį komponentą agronimai skiriami į tris grupes:

1. Pirmasis komponentas – *paprastasis būdvardis*: Molinė dirvā; Papildoma ganyklā.
2. Pirmasis komponentas – *įvardžiuotinis būdvardis*: Apvaliōji dirvā; Didžōji salikė.
3. Pirmasis komponentas – *skaitvardis*: Pirmōji biržė.

Telšių rajone užrašyti trys prielinksniniai apeliatyviniai agronimai: Pās kādagio pievā, Tāpalis prie Plinkšių kėlio ir vienas prielinksninis antroponiminis agronimas Prie Brasienės pv. Šie agronimai turi momentinę reikšmę, gali būti, kad jie egzistuoja tik kalbamuoju momentu.

Iš Telšių rajono agronimų analizės matyti: didžiąją nagrinėjamų agronimų dalį sudaro antriniai vietų vardai (1898), mažesnę – pirminiai (322). Pirminiai agronimai dažniausiai pasidaromi iš daiktavardžių; vyrauja vietų pavadinimai (121) ir fiziografiniai terminai (53). Kitų semantinių grupių žodžių rasta mažiau.

Antrinių agronimų didžiausią dalį sudaro sudėtiniai agronimai. Iš jų 1546 kilmininkiniai agronimai ir tik 30 kvalifikacinių.

Iš rajone rastų vedinių populiariausi priesagų vediniai.

Didžiausią agronimų dūrinių grupę sudaro agronimai iš dviejų daiktavardžių. Daugiausia yra dūrinių iš dviejų bendrinių daiktavardžių. Anot Z. Zinkevičiaus, žemaičių dūriniai dabar dažniausiai vartojami be jungiamojo balsio (Zinkevičius 1966, p. 135). Iš visų 62 Telšių rajone rastų agronimų dūrinių jungiamąjį balsį turi tik 9.

Ištyrus kelių Žemaitijos rajonų agronimų darybą, būtų galima aptarti regionui būdingus agronimų darybos ypatumus, išskirti

būdingas darybos priemonės, nustatyti darybos afiksų pasiskirstymą. Toks tyrimas papildytų ir gal kiek patikslintų straipsnyje pateiktus faktus ir daromas išvadas.

Sutrumpinimai

1. ar. ž. – ariama žemė
2. avd. – asmenvardis
3. db. – duobė
4. dr. – dirva
5. drp. – durpynas
6. d. ž. – dirbama žemė
7. ež. – ežeras
8. gn. – ganykla
9. k. – kaimas
10. k. d. – kaimo dalis
11. kln. – kalnas
12. kr. – krantas
13. krm. – krūmynai
14. l. – laukas
15. ln. – lanka
16. mš. – miškas
17. mšl. – mėšlynas
18. plg. – palygink
19. pv. – pieva
20. rž. – rėžis

21. sąv. – sąvartynas
22. sd. – sodyba
23. up. – upė
24. vt. – vieta
25. žem. – žemaičių
26. ž. p. – žemės plotas

Literatūra

1. Būga, K 1961, Rinktiniai raštai, Vilnius, T. 3.
2. Bilkis, L 1998, Lietuvių priesaginės darybos helonimai, Daktaro disertacija, Vilnius.
3. Jonikas, P 1990, Asmenvardžiai ir vietovardžiai, Lietuvių enciklopedija, Vilnius, T. 15.
4. Gaivenis, K, Keinys, S 1990, Kalbotyros terminų žodynas, Kaunas.
5. Podolskaja, N 1978, Словарь русской ономастической терминологии, М.
6. Razmukaitė, M 1998, Lietuvos priesaginiai oikonimai, Daktaro disertacija, V.
7. Savukynas, B 1963, Kilmininkiniai lietuvių vietovardžiai, Lietuvių kalbotyros klausimai, Vilnius, T. 6.
8. TŽŽ – Tarptautinių žodžių žodynas 1985, Vilnius.
9. Vanagas, A 1970, Lietuvos TSR hidronimų daryba, Vilnius.
10. Vanagas, A 1981, Lietuvių hidronimų etimologinis žodynas, Vilnius.
11. Vanagas, A 1973, Структурно-словообразовательный анализ названий гор Литвы, Lietuvos TSR mokslų akademijos darbai, A ser. 3(44).
12. Zinkevičius, Z 1966, Z. Lietuvių dialektologija, Vilnius.

Ilona Sideravičiūtė-Mickienė

Some Aspects of the Agronym Composition

Summary

This article deals with the toponyms of Telšiai region. It is the first work of this format in the Lithuanian onomastics. Such investigations show the specifics of toponym composition of micro-region and compositional peculiarities of the discussed toponym classes. The research object is to investigate the composition of toponym subclass of Telšiai region acronyms and to define the most productive types of their composition. Descriptive, comparative and statistical research methods were used in this paper. The agronyms were collected during the period of 1985-1987 in Telšiai region during the expeditions organized by Vilnius University. The agronym analysis of Telšiai region uses 2218 examples. These agronyms are analyzed using grammatical-structural classification given by Vanagas.

Straipsnis įteiktas 2004 09
Parengtas spaudai 2006 05

Apie autorę

Ilona Sideravičiūtė-Mickienė, dr. (humanitariniai mokslai (kalbotyra)), Vilniaus universiteto Kauno humanitarinio fakulteto dėstytoja.
Mokslinių tyrimų kryptys: leksika, onomastika, terminologija, žodžių daryba. Šiomis temomis paskelbta straipsnių Lietuvos ir užsienio spaudoje.
Adresas: VUKHF, Muitinės g. 8, LT-44000, Kaunas, Lietuva.
El. paštas: ilonam35@delfi.lt

